

Skäggagamen

Pogona Vitticeps

Namn: *Anna Weidenstrauch*

Kurs: *Biologi 1*

Handledare: *Anders Inghage*

Plats: *Norrköping*

Projektuppgift: *220324-220411*

KomVux-Gymnasium

2022-04-06

FÖRORD

Målet med denna rapport är att skapa en djupare förståelse för ödlearten Skäggagam. Jag har själv ägt en skäggagam när jag var yngre men kunde tyvärr inte så mycket om arten då. Jag skaffade en då jag alltid har varit fascinerad av ödlor och deras anatomi, där de fungerar så annorlunda från oss. Det ska bli intressant att göra ett djupdyk i deras beteenden och få svar på varför min egen skäggagam betedde sig på vissa sätt under olika situationer.

En stor erfarenhet jag fått från detta arbete är att det finns mycket okunskap och mycket myter kring skäggagamer, men även såväl reptiler i allmänhet. Till skillnad från andra däggdjur som finns som tamdjur, så som hundar och hamstrar, liknar dessa oss själva och vi har lättare att förutse deras behov. Vilket gör det extra viktigt att mer forskning görs för att upplysa allmänheten och framtida husdjursägare om reptilernas behov.

Jag vill tacka mina handledare för baskunskaperna för att kunna genomföra detta arbete, men även för att ha gett mig chansen att fördjupa mig i ett ämne som ligger mig varmt om hjärtat.

SAMMANFATTNING

Skäggagamen (*Pogona vitticeps*) är en australiensisk ödleart som har sitt ursprung från gruppen *Iguania*. Denna art kännetecknas av det ”skägg” som den har runt hakan och halsen, som den även kan blåsa upp och göra mörkare om den känner sig hotad. Skägget består av taggar, som den även är utrustad med på flera partier av kroppen. Skäggagamen är allätare och lever på växter, insekter och mindre däggdjur. Denna art blir inte så stor, 40–55 cm med svansen, och har därmed blivit populära som husdjur. Problemet är att många inte vet hur de ska skötas, vilket gör att deras genomsnittliga livslängd i fångenskap är relativt låg.

Agamen är utrustad för att både springa, klättra och gräva, vilket har gett dem kraftiga ben och svans. Inför jakten av insekter har de även utrustats med en god syn och hörsel som går långt över en människas. Skäggagamen är växelvarm, vilket gör att den behöver värmeenergi för att bibehålla en normal kroppsfunction. Vid dessa solbadningar kan den ändra sitt pigment för att dra åt sig mer ljusstrålning. Om det blir för få soltimmar kan skäggagamen gå i dvala där kroppsfunctionerna saktas ner.

Arten har flera beteenden för att uttrycka olika saker. De kan blåsa hur skägget och magen för att se större ut vid fara, samt dra ihop magen och duka för att göra sig osynliga. Skäggagamer använder nickningar för att kommunicera med varandra, där bland annat kraftiga och snabba innebär dominans. De har även specifika parningsritualer för att avgöra vilken hane som får para sig.

Skäggagam honor kan lägga upp till två kullar per befruktning, med ca 8–10 ägg i varje. Efter äggläggningen lämnas ungarna att klara sig själva.

På grund av den globala uppvärmningen har skäggagamernas inlärningsförmåga minskat, samt så föddes det fler honor då könet är beroende på den omgivande temperaturen i utvecklingsstadiet. Många vet inte mycket om skäggagamer och det har gjort att många blir missköta och många missförstånd har uppstått. Som en före detta skäggagams ägare kan jag säga av erfarenhet att de är komplexa med många egenheter och är inte så långt ifrån andra typer av husdjur som man först kanske kan tro.

Innehåll

FÖRORD

SAMMANFATTNING

INLEDNING	1
Bakgrund	1
Syfte.....	1
METOD	2
Källgranskning	2
RESULTAT	2
Näringskedjan och placering i systematiken	2
Evolution	3
Anatomi och fysiologi	4
<i>Föda och matspjälkning</i>	4
<i>Rörelse och förflyttning</i>	5
Artens beteende	6
<i>Kommunikation mellan individer</i>	6
<i>Fortplantning och ungar</i>	6
<i>Skäggagamen i det vilda</i>	7
Skäggagamen och människan.....	8
<i>Klimatförändringarnas påverkan på arten</i>	8
<i>Skäggagamen som tamdjur</i>	8
<i>Mina erfarenheter som skäggagamägare</i>	9
DISKUSSION	9
REFERENSER	

INLEDNING

Denna rapport kommer handla om ödlearten Skäggagam, *Pogona vitticeps*. Där denna rapport ger en översiktlig bild av artens anatomi och fysiologi, dess beteende och fortplantning, samt skäggagamen som husdjur och den globala uppvärmningens påverkan på arten.

Bakgrund

Skäggagamen (*Pogona vitticeps*) är en australiensisk ödleart som även har blivit vanlig som tamdjur världen över. Dess namn kommer från ”skägget” den har under hakan. Skäggagamen, liksom andra reptiler, är fjällklädda och denna art har även taggar längst magens sidor och kring huvudet. Ödlorna kan även kännas igen på deras tydligt triangulära huvud och deras långa svans som vanligen är lika lång som dess kropp (Wikipedia, 2022). Ödlorna är inte så stora, ca 40-55 cm långa med svansen, vilket har gjort dem passande som husdjur (Evidensia Djursjukvård, 2019).

Bild 1.1 En vild skäggagam

Skäggagamer är skapta för att klättra och lever i ökenlandskap där det gärna är klippigt och finns grenar, vilket har gjort att de blivit utrustade med en robust svans, skarpa klor och rörliga leder med fötter som har greppförmåga (Wikipedia, 2022).

Bild 1.2 Skäggagamer i olika färger

Naturligt är skäggagamerna sandfärgade för att kunna smälta in i öknens landskap, men i och med att de togs in i fångenskap har flera färger avlats fram. De vanligaste är den naturliga färgen, gråvita, orange/röda och gul/orangea, där de kan komma i olika nyanser inom dessa färger (Civerius, 2005).

Syfte

Syftet med detta arbete är att fördjupa mina kunskaper gällande en art, samt en övning i att planera upp och slutföra ett projekt. Det fördjupar inte bara mina kunskaper om denna art utan även mina kunskaper inom rapportskrivandet.

METOD

Första steget i detta projekt var att skriva en projektplan för att kunna strukturera upp arbetet. Utefter detta lades en grov grund på rapportens struktur upp, som inkluderade rubriker, innehållsförteckning och försättsblad.

Nästa steg var att skriva den inledande delen där det återges en bakgrund till ämnet för att ge läsaren en förståelse för arten. Innan själva avsnittet skrevs strukturerades det upp vad som är relevant att ha med samt faktasökning.

Efter föregående steg började jag leta fakta till avsnitt 1 och 2 (*Näringskedjan och placering i systematiken* och *Evolution*). Efter att ha letat fakta kring området undersökte jag vad som var relevant att ta med. Detta gjorde att det sedan var enkelt att skriva själva avsnitten.

Liknande steg upprepades kring samtliga avsnitt under resultat delen. Där det kontinuerligt söktes fakta, fix med tydligare rubriker, sållande i vad som är relevant och sedan till slut skriva avsnitten. Kontinuerligt under skrivandet läggs även källhänvisningar in.

När resultat delen var färdigskriven skrevs diskussionsdelen för att knyta ihop arbetet. Till sist skrevs sammanfattningen och förorden.

Källgranskning

Alla källor som använts är från trovärdiga utgivare, där jag kritiskt granskat samtliga innan de har använts. Exempelvis har alla utgivare kollats upp för att se deras profession och från denna kunna dra slutsatser om dess trovärdighet. Andra källor är från större företag som professionellt arbetar med områdena de skriver om och kan därmed klassas som trovärdiga.

Ett exempel på källa som jag använt är en gymnasielärare i ämnena Biologi och Naturvetenskap, Alve Persson. Margaret A. Wissman är en annan källa, där hon är en veterinär som är inriktad på reptiler och amfibier. Wissman skriver även vissa artiklar i *Reptile Magazine* och svarar där även på frågor från läsare.

PETA är en djurrättsorganisation och har därmed en väldigt tydlig ståndpunkt, precis som WWF. Detta innebär att informationen kan vara presenterad på ett sådant sätt att det vill väcka känslor hos läsaren, vilket har gjort att jag aktivt har tittat på och återgett endast fakta från dessa källor.

RESULTAT

Nedan följer det information om skäggagamen som art både i det vilda och som husdjur. Från dess relation till andra djur, dess levnadssätt, anatomi och beteende.

Näringskedjan och placering i systematiken

Näringskedjan är systemet över hur energi förflyttas från en organism till en annan. Alla organismer är med i kedjan och spelar en viktig roll för att kedjan ska kunna hålla ihop. Desto högre upp du är i näringskedjan, desto mindre hot har du av andra organismer, vilket gör att rovdjuren generellt ligger högre upp i näringskedjan än växtätare (Världsnaturfonden WWF, u.d.).

Skäggagamer är allätare och lever på både växter, insekter och mindre däggdjur (Evidensia Djursjukvård, 2019). Med denna kost kan man

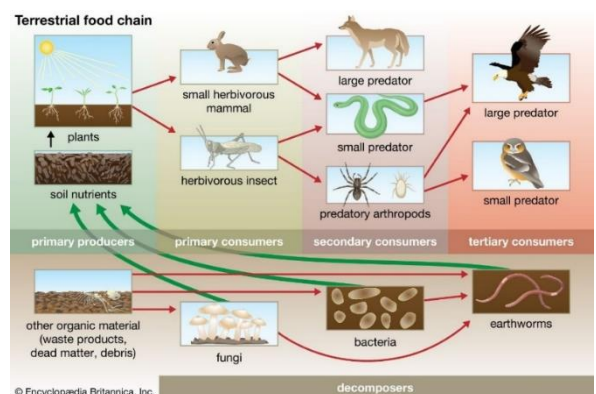

Bild 2.1 En typ av näringskedjas uppbyggnad (Encyclopaedia Britannica, u.d.)

klassa dem som mindre rovdjur. Skäggagamen har större rovdjur som hot, bland annat större rovfåglar (Civerius, 2005).

Nedan i tabellen kan man se skäggagamens placering i systematiken.

Systematik	Grupp skäggagamen tillhör
Domän	Flercelliga, <i>Eukaryoter</i>
Rike	Djurriket, <i>Animalia</i>
Stam	Ryggsträngsdjur, <i>Chordata</i>
Understam	Ryggradsdjur, <i>Vertebrata</i>
Klass	Kräldjur, <i>Reptillia</i>
Ordning	Fjällbärande kräldjur, <i>Squamata</i>
Familj	Agamer, <i>Agamidae</i>
Släkte	<i>Pogona</i>
Art	Skäggagam, <i>Pogona vitticeps</i>

Figur 3.1 Tabell över systematiken av arten Skäggagam (Wikipedia, 2022) (Wikipedia, 2020).

Evolution

Man kan spåra tillbaka en förfader till skäggagamen som levde under Krita perioden (145 miljoner - 66 miljoner år sedan) där då fjällbärande kräldjur som tillhör släktgruppen *Iguania*, där just fjällen är ett kännetecken för den stora gruppen. Skäggagamen har samma ursprung som ormar och andra typer av ödlor så som geckos, där gruppen har väldigt varierande individer. Individerna i denna grupp har ett speciellt utformat skallben som gör att de även kan röra övre käken till olika grad. Denna rörelse blir tydligast på de flesta ormar där de kan vidga sitt gap för att få i sig större byten. Detta fenomen syns även på krokodiler som har en väldigt rörlig överkäke (Wikipedia, 2022).

Från dessa förfäder har sedan arterna anpassat sig till olika förhållanden, som gör sig väl i uttryck om man exempelvis jämför en orm med en krokodil. Men man kan även se skillnader mellan en geckoödlas och en skäggagam, där skäggagamen bland annat är utrustad för ett betydligt torrare klimat med ett tjockare hudlager. Skäggagamen har utrustats med en tålig hy som inte kräver mycket fukt, en stabil svans och rörliga leder för bland annat gång och sprinter. De rörliga ledernas styrka gör även att skäggagamen exempelvis kan gräva och klättra (Civerius, 2005).

Anatomi och fysiologi

Skäggagamen är en fjällbärande ödla som har utrustad med taggar på partier på kroppen, så som under hakan, runt nacken och på sidan av magen. Det finns även partier med mer utstående och spetsiga fjäll på huvudet, övre delen av bakbenen samt vid svansroten och nedåt. Under hakan har de som ett "skägg" av taggar som kan blåsas upp samt ändra färg till svart vid en hotad situation. De har kraftiga ben och svans. Dess

Bild 3.1 Översiktsbild på en skäggagam

framfötter har fem tår där de mittersta är längst. Bakfötterna har även de fem tår, men där en tå är betydligt längre. Bakfoten är även utrustad med en greppande ”stor tå” som ger ett bra grepp även för bakbenen. Alla tårna har klor (Civerius, 2005)

Bild 4.1 Hotad skäggagam med uppblåst skägg

Föda och matspjälkning

Skäggagamen är en allätare, där den lever på både växter, mindre däggdjur och insekter. Skäggagamer har en varierad kost som består av olika insekter så som syrsor, kackerlackor, mjölmask och även zoophobasmaskar som är viktiga proteinkällor. De äter även mindre däggdjur så som mindre möss och snarlikt (Evidensia Djursjukvård, 2019). För att kunna hantera denna kost är den utrustad med en uppsättning mindre tänder för att kunna sönderdela både växter och djur. De har dock inga tänder längst fram då det partiet har en mer avknipsande och slitande funktion, som lämpar sig för att slita av blad från växter (Karlsson, et al., 2015).

Bild 4.2 Tandraden i underkäken på en vuxen skäggagam

Precis som ormar och många andra kräldjur ömsar skäggagamer skin regelbundet för att förnya fjälldräkten. Detta sker oftare undertiden som skäggagamen växer då fjällen även behöver anpassa sig till en större kroppsstorlek. Under ömsningen brukar skäggagamerna bada oftare för att det gamla skinnet enklare ska kunna lossa. Skäggagamen badar även för att kunna svalka sig samtidigt som det är en törstsläckare (Civerius, 2005).

Skäggagamen använder i stor utsträckning sin tunga för att få in födan i munnen där tungan är klabbig vid tungspetsen och även tvådelad, vilket gör det enkelt att få tag på maten. Skäggagamer jagar på land antingen över mark, under mark eller i träden där den är på jakt efter insekter. De kan gräva i marken för att få tag på exempelvis mindre däggdjur, maskar och larver (Civerius, 2005).

Skäggagamer har en utvecklad syn, vilket gör att de enkelt kan upptäcka små rörelser från insekter som de kan jaga efter. Men det hjälper dem även att upptäcka faror. De har dock lite sämre djupseende i jämförelse med människor då deras ögon sitter på varsin sida av huvudet, men det ger dem dock en bredare synvinkel. Skäggagamer ser dock fler färger än exempelvis människor, där de ser i fyra färgspektra istället för endast tre (Reptile Supply, 2020).

Denna agam sort har även en utvecklad hörsel som den även använder för jakt, där den exempelvis kan höra om det finns djur under marken. En skäggagam hör ljud mellan spektrumet 500 och 40 000 Hz, till skillnad från människor som endast hör 20 till 20 000 Hz. Dess öron har samma inre struktur som en människas men har endast synliga ”öron hål” från utsidan, som sitter på varsin sida om huvudet (Civerius, 2005).

Skäggagamer har en lång tarmkanal för att kunna bryta ner och utvinna energi ur cellulosan i växterna. Likt andra reptiler tuggar inte skäggagamerna speciellt mycket, vilket gör att det går snabbt att få i sig maten men det tar lång tid att smälta den (Persson, 2017). Skäggagamer är också växelvarma, vilket gör att de behöver värmeenergi från solen för att kunna smälta maten. För att kunna dra åt sig så mycket solenergi som möjligt kan skäggagamer ändra sitt hudpigment så de blir mörkare samt platta ut sin mage för att få en större yta. Allt detta gör att de kan absorbera mer värme (Civerius, 2005).

Rörelse och förflyttning

Kräldjur brukar anses som långsamma, men faktum är att många av dem kan springa relativt snabbt. En skäggagam kan exempelvis kan springa i en hastighet på 15 km/h, vilket den kan använda för att fly från faror eller i jakten på mat, men även för förflyttning. Vanligen håller en skäggagam dock ett lägre tempo. För att kunna springa så pass snabbt kan skäggagamen trycka ihop sin mage, tack vare sina flexibla revben, vilket gör att kroppen kan lyftas från marken och ödlan kan med enkelhet springa. Slutdelen på svansen kan även lyftas upp för att inte släppa helt i backen (Civerius, 2005).

Skäggagamen är även en duktig klättrare där den har mycket balans och stöd i sin robusta svans. Tack vare att deras fötter har utvecklade tår och klor kan de också få bra grepp kring trädgrenar och liknande. De har även rörliga leder för att underlätta klättring, så väl som gång och sprinter (Civerius, 2005).

Artens beteende

Skäggagamer är relativt intelligenta där man har sett att de kan imitera andra reptilarter, komma ihåg mönster och rutiner, känna igen individer samt komma ihåg positiva och negativa händelser och agera efter det (Herndon, 2021).

Likt andra arter kan en skäggagam reagera på olika sätt vid ett inkommande hot. Antingen försöker skäggagamen se skrämmande ut, alternativt så springer den eller försöker göra sig ”osynlig” genom att ducka, gräva ner sig och dra ihop magen. Skäggagamen kan alternativt blåsa upp sitt ”skägg”, gapa och blåsa upp magen för att försöka se större ut och skrämma bort hotet. De kan även ändra pigment på ”skägget” och slutet på svansen till svart, för att se ytterligare skrämmande ut, se bild på sida 7. Som en ytterligare skrämstaktik kan den även avge ett vässande ljud (Civerius, 2005).

Kommunikation mellan individer

Skäggagamer är territoriala djur där framför allt hanar visar ett aggressivt beteende mot andra hanar för att försvara sitt revir, för att vinna rätten till mat eller slåss om honor. Många hanar uttrycker dominans både mot andra hanar och honor. Denna dominans uttrycks genom snabba och kraftfulla nickningar samtidigt som skägget kan blåsas upp upprepade gånger under tiden som den nickar. Den andra individen kan då lyfta ena frambenet i luften och veva med det långsamt, samtidigt som den nickar långsamt för att visa på underkastelse. Om den andra individen inte underkastar sig kan den andre gå till attack (National Geographic, u.d.).

Fortplantning och ungar

Hanar genomför en parningsdans för att locka till sig honor. Hanen stampar med tassarna, vevar på frambenen samt nickar med huvudet och hans ”skägg” svartnar. Efter detta sker själva parningen där hanen biter i honans nacke för att parningen ska initieras (National Geographic, u.d.).

Dräktighetstiden för en skäggagamhona är fyra till sex veckor (Wissman, 2011). En kull består av 8 till 10 ägg, där endast en befruktning räcker till två kullar. Ungarnas kön påverkas av temperaturen, där han kromosomer som utsätts för högre temperaturer under värningen kommer utvecklas till honor (National Geographic, u.d.).

Honan gräver en grop i sand eller lera där hon bildar ett näste där hon sedan lägger sina ägg. Honan skyddar äggen undertiden som hon lägger dem, men kommer sedan överge dem. Äggen kläcks efter 1,5 till 2 månader där de nykläckta ungarna klarar sig själva och är endast mellan 36 och 42 mm stora. Ungarna är fullstora efter ca 2 år (Robertson & Coventry, 2014).

Bild 6.1 Skäggagamunge som kläcks

Skäggagamen i det vilda

Skäggagamen är växelvarm, vilket gör att den är beroende av en extern värmekälla för att hålla kroppsvärmen. Detta påverkar skäggagamens beteende markant där den är styrd av värmen för att bibehålla en normal kroppsfunction där de använder värmen för att bland annat smälta maten. Skäggagamerna brukar under stora delar av dagen solbada, alltså placera sig på en varm plats där solen steker på för att kunna värma upp sig och starta i gång kroppens funktioner, detta är även väldigt vanligt efter en måltid. För att utnyttja så mycket som möjligt av solens värme lägger de sig vanligen på ett varmt underlag som en uppvärmd sten, plattar ut magen för att öka solexponeringen samt så kan de bli mörkbruna för att kunna absorbera ytterligare med ljusstrålning (Civerius, 2005).

Ibland kan det dock bli för varmt även för en skäggagam, dock har inte skäggagamer, liksom andra reptiler, svettkörtlar, vilket gör att de får använda andra metoder för nedkylning. Ett första sätt är att de öppnar munnen, där de släpper ut kroppsvärme för att kylas ner. Ett andra sätt är att gräva ner sig i marken då jorden vanligen är svalare än luften alternativt bada (Civerius, 2005).

Om det är en för låg temperatur med för få soltimmar klarar inte skäggagamen av att hålla i gång kroppen och den kommer bli slöare och äta mindre. Om den lägre temperaturen håller i sig kan skäggagamen gå i dvala. Denna dvala sker under vinterperioden i Australien (juni till september). Vinterperioden är inte bara svalare utan mängden mat minskar även, vilket ger svåra levnadsförhållanden för en skäggagam. Skäggagamen gömmer sig undan i exempelvis en klippa eller gräver ner sig, där temperaturen inte skiftar lika mycket och där den är skyddad från större rovdjur. När den går i dvala går dess kroppstemperatur, aktivitet, hjärtslag och andning ner. Dvalan tjänar som en överlevnadsstrategi för att klara vinterhalvåret (Robertson & Coventry, 2014).

Skäggagamen och människan

Människan har en stor inverkan på både klimat och fauna. Man kan se hur människans ingripande kan få konsekvenser för olika arter, men hur ser relationen ut mellan människor och skäggagamer?

Klimatförändringarnas påverkan på arten

Den globala uppvärmningen påverkar bland annat många djurarter, däribland skäggagamen. *National Geographic* har undersökt hur skäggagamungar påverkas efter att de under sin utveckling utsatts för högre temperaturer. Dessa undersökningar har visat att individerna som utsatts för högre temperatur har svårare att lära sig nya saker när de är vuxna (National Geographic, 2017).

Som nämnt under avsnittet *Fortplantning och ungar* så påverkas skäggagamernas kön av temperaturen äggen utsatts för, är det varmare så blir det honor. I och med en förhöjd temperatur innebär det också att det kommer bli ett överskott på honor, vilket kan hota arten och till följd påverka den biologiska mångfalden.

Skäggagamen som tamdjur

Skäggagamen behöver väldigt specifik omvårdnad för att må bra, vilket kräver att du som husdjursägare behöver var påläst. Skäggagamerna har sitt naturliga habitat i Australien där de har fri tillgång till klippor, sol, kall jord, vatten och grenar, samt stora ytor. För att matcha dessa behov krävs det att man som husdjursägare har ett terrarium med rätt temperaturzoner, UV-lampa och all annan inredning som stenar, sand, vatten och kvistar. Det är svårt att artificiellt skapa dessa temperaturzoner och variationen i temperatur och solljus som naturligt finns (Civerius, 2005).

Skäggagamer är insektsätare och bör få levande föda regalebundet, vilket innebär att du som djurägare behöver hantera och ta hand om dessa utöver din skäggagam. Dessa insekter bör även pudras med kalk och vitaminer för att bibehålla en normal kroppsfunction hos skäggagamen. Skäggagamen ska alltid ha tillgång till grön mat, men det är viktigt att hålla koll på vad skäggagamen tål eller inte, samt vad för näring den behöver (PETA - Peopole for the Ethical Treatment of Animals, u.d.).

Reptiler i fångenskap har låg överlevnadschans där siffrorna visar att 75% av alla reptiler i fångenskap inte överlever sitt första år. Många av dem klarar sig inte på grund av att de som hanterar dem inte har kunskap om vad de behöver. PETA menar på att många impuls köper skäggagamer som de sedan inte vet hur de ska ta hand om (PETA - Peopole for the Ethical Treatment of Animals, u.d.).

Att fånga in vilda skäggagamer i Australien och exportera är olagligt sedan 1980-talet, men de redan importerade skäggagamerna har avlats hårt där många har varit under dåliga förhållanden. Det är viktigt att inför ett köp av en skäggagam se till att de är från en kunnig

uppfödare där du som blivande djurägare vet vad det innebär att ha en skäggagam (PETA - Peopole for the Ethical Treatment of Animals, u.d.).

Mina erfarenheter som skäggagamägare

Jag har själv varit ägare av en skäggagam. Att vara skäggagams ägare innebär ett stort ansvar och kräver väldigt mycket av din tid, vilket jag inte helt var beredd på. Vi köpte honom från en legitimerad uppfödare där vi fick alla skötselråd vi behövde samt vilka rutiner han var van vid, vilket var väldigt hjälpligt då det är mycket att hålla reda på.

Det jag fascinerats väldigt mycket över och mycket anledningen att jag ville skriva denna rapport, är skäggagamernas personlighet. Det överraskade många, men även mig själv, denna varelse var mer intelligent och egen än jag någonsin hade kunnat tro. Trots att han hade samma uppväxt som sina syskon hade han helt andra preferenser gällande bland annat mat, där han ratade saker som de andra älskade.

Han var väldigt smart också och hade olika beteendemönster för att få sin vilja igenom. Bland annat älskade han mjölmaskar, vilket är en fetare alternativ så det fick han bara ibland, där han fick det varje lördag. En lördag var de slut hemma, så han fick vanliga insekter. Han bara tittade på mig och vägrade att äta, de insekter som han brukar tugga i sig utan problem. Han gick knappt ner till skålen. Till slut gav jag mig och åkte och köpte mjölmaskar åt honom, sedan var det inga problem att äta. En annan egenhet han hade för sig var att han sprang runt i terrariet och krefsade på väggarna och störrade på mig. Detta gjorde han gärna på morgonen när jag ligger och sover och finner detta beteende otroligt irriterande, vilket gjorde att jag tog ut honom ur terrariet och lade honom i sängen tillsammans med mig där han kunde springa runt. Då gick han och undersökte gladligen för att sedan ligga och vila tillsammans med mig.

Jag upptäckte inte bara hans intelligens genom att han lärde sig beteenden för att få sin vilja igenom, utan han kände igen mig och mina rutiner. Han visste när han brukade få komma ut, när det var dags för mat osv. Han kände igen sitt namn och mig som person, där han om han blev rädd eller orolig sprang till mig för skydd.

Slutligen för att sammanfatta allt så är det ett otroligt husdjur. Om du tror att de ska bli tråkigt eller opersonligt är du helt fel ute. Tror du att det ska bli enkelt har du fel också. Men precis som med alla andra husdjur så krävs det tid och rätt omvårdnad, så se till att vara påläst och medveten om vad du ger dig in på.

DISKUSSION

Nedan diskuteras resultaten för respektive avsnitt, men där de första avsnitten har slagits ihop då de går in i varandra.

Näringskedjan och systematiken, Evolution

Skäggagamen ligger inte jättehögt i näringskedjan men kan ändå klassas som ett mindre rovdjur, vilket gör att den hamnar mitt i mellan. Denna position innebär att den är ett hot för ett flertal olika mindre individer men är samtidigt själv är hotad av ett flertal större rovdjur.

Skäggagamen tillhör en stor grupp där alla fjällbekladda reptiler ingår. Det är intressant hur denna grupp har funnits så länge och än idag lever och frodas, men är även intressant hur de

har utvecklats för att anpassa sig till så olika miljöer och livsstilar. Vilket gör att denna grupp är väldigt varierad.

Anatomi och fysiologi

Skäggagamen och andra reptiler har kommit på ett finurligt sätt för att spara energi genom att inte producera sin egen energi. Detta gör dock att dessa djur blir beroende av en extern värmekälla, vilket gör att de är väldigt beroende av att leva i varmare klimat. Detta gör dem även känsliga för klimatförändringar.

Jag tycker det är intressant hur skäggagamen kan ändra både form och färg vid behov. Hur den kan gå från väldigt platt och klumpig till strömlinjeformad och springa i 15 km/h. Det är även finurligt hur de kan ändra till en mörkare skin ton för att dra åt sig mer sol, men att de även kan använda pigment på andra platser som i stället kan användas som hot.

Artens beteende

Skäggagamen kan kommunicera med artfränder genom att använda endast ett ben och huvudet. Dock genom detta till synes primitiva kommunikation kan de få fram allt de behöver. Intressant när man drar en parallell till primater som använder hela kroppen för att kommunicera, där både arterna fyller sina basbehov och fortsätter att utvecklas. Vi människor brukar sätta primater på en piedestal, men är det egentligen vi som har lyckats ur ett överlevandsperspektiv? Vi som egentligen kanske har överkomplicerat allt när det gäller överlevnad? Det kanske egentligen är skäggagamerna som har knäckt det egentliga livspusslet.

Skäggagamen och människan

Det finns en stor okunskap kring reptiler där många har förutfattade meningar. Men synen kan bedra, för denna reptilart är både intelligent, snabb och har en rik personlighet. Skäggagamen är dock väl anpassad för det specifika klimatet i Australien, så om de ska leva i fångenskap behövs särskilda åtgärder och en uppmärksam ägare.

Personligen tycker jag även det är viktigt hur klimatförändringarna påverkar olika arter. Vet av erfarenhet att det är många som inte förstår hur en förhöjd temperatur kan vara en nackdel för exempelvis reptiler då de redan lever i varma klimat. Men faktumet är att även de, precis som vi, är anpassade för en viss temperatur.

I mitt sökande efter källor fanns det väldigt många som uttryckte sig felaktigt om exempelvis skötseln och beteendet gällande skäggagamer, vilket gör det ännu svårare som husdjursägare att hitta rätt svar. Men det viktigaste att tänka på att de är mer komplicerade än vad man först kan tro, för precis som människor, har även skäggagamen utvecklats genom tiden.

Referenser

Civerius, S., 2005. *Skäggagam*. Stockholm: Dragonwing Media.

Encyclopaedia Britannica, u.d. *food chain, ecology*. [Online]
Available at: <https://www.britannica.com/science/food-chain>
[Använd 31 Mars 2022].

Evidensia Djursjukvård, 2019. *Skötsel av Skäggagam*. [Online]
Available at: <https://evidensia.se/djurvardguiden/skotsel-av-skaggagam/>
[Använd 31 Mars 2022].

Herndon, S., 2021. *Intelligence of Bearded Dragons*, Kentucky: Murray State University.

Karlsson, J., Krigsman, T., Molander, B.-O. & Wickman, P.-O., 2015. *Biologi 1*. 4:e red. Stockholm: Liber AB.

National Geographic, 2017. *Bearded Dragons Are Dumber Because of Climate Change*. [Online]
Available at: <https://www.nationalgeographic.com/science/article/bearded-dragons-lizards-dumber-climate-change>
[Använd 5 April 2022].

National Geographic, u.d. *Animals, reference - Bearded Dragons*. [Online]
Available at: <https://www.nationalgeographic.com/animals/reptiles/facts/bearded-dragon>
[Använd 4 04 2022].

Persson, A., 2017. *Prezi*. [Online]
Available at: https://prezi.com/f4w2ha_5rd2q/gammal-djurens-anatomi-och-fysiologi-2-matspjalkningen/
[Använd 1 April 2022].

PETA - People for the Ethical Treatment of Animals, u.d. *Bearded Dragons for Sale? They - Like All Other Reptiles - Are Not "Pets"*. [Online]
Available at: <https://www.peta.org/features/never-buy-bearded-dragons-pets/>
[Använd 5 April 2022].

Reptile Supply, 2020. *Can Bearded Dragons See Well?*. [Online]
Available at: <https://reptilesupply.com/blogs/bearded-dragons/can-bearded-dragons-see-well>
[Använd 1 April 2022].

Robertson, P. & Coventry, A. J., 2014. *Reptiles of Victoria - A Guide to Identification and Ecology*. Canberra: CSIRO.

Världsnaturfonden WWF, u.d. *Food chains and food webs*. [Online]
Available at:
https://wwf.panda.org/discover/knowledge_hub/teacher_resources/webfieldtrips/food_chains/
[Använd 31 Mars 2022].

Wikipedia, 2020. *Systematik (biologi)*. [Online]
Available at: [https://sv.wikipedia.org/wiki/Systematik_\(biologi\)](https://sv.wikipedia.org/wiki/Systematik_(biologi))
[Använd 31 Mars 2022].

Wikipedia, 2022. *Pogona*. [Online]
Available at: <https://en.wikipedia.org/wiki/Pogona>
[Använd 31 Mars 2022].

Wikipedia, 2022. *Squamata*. [Online]
Available at: <https://en.wikipedia.org/wiki/Squamata>
[Använd 31 Mars 2022].

Wissman, A. M., 2011. *Breeding Bearded Dragons*. u.o.:Reptile Magazine.